דילמא משבשתא היא א״ל מרימר ואיתימא רב יימר אנא איקלעי לפירקיה דרב פנחס בריה דרב אמי וקם תנא ותני קמיה וקיבלה מיניה אי הכי קשיא אלא מחוורתא כדרב הונא ולרב הונא מי ניחא והאמר רבי ירמיה א״ר יוחנן ואיתימא א״ר אבהו א״ר יוסי בר רבי חנינא הלכה כר׳ יהודה בערב הפסח והלכה כר׳ יוסי בע״ש הלכה כר׳ יהודה בערב הפסח [א]מכלל דפליג רבי יוסי בתרוייהו לא הלכה מכלל דפליגי בהפסקה דתניא [ב]מפסיקין לשבתות דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אין מפסיקין ומעשה ברשב״ג [ורבי יהודה] ורבי יוסי שהיו מסובין בעכו וקדש עליהם היום א״ל רשב״ג לרבי יוסי ברבי רצונך נפסיק וניחוש לדברי יהודה חבירנו אמר לו בכל יום ויום אתה מחבב דבריי לפני רבי יהודה ועכשיו אתה מחבב דברי רבי יהודה בפני [ו]הגם לכבוש את המלכה עמי בבית א״ל א״כ לא נפסיק שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות אמרו לא זזו משם עד שקבעו הלכה כר׳ יוסי: אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כר׳ יהודה ולא כר׳ יוסי אלא [א]פורס מפה ומקדש איני והא אמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמואל כשם שמפסיקין לקידוש

כך

משבשתא היא. והכי איבעי ליה למיתני מט׳ שעות ומחצה ואילך: וקם תנא קמיה. להך מתניתא הכי מט׳ שעות ולמעלה אלמא מתרצתא היא: אלא מחוורתא כרב הונא. ומן המנחה דקתני מתניתא קמייתא סמוך למנחה קאמר: הלכה מכלל דפליגי להפסקה. הא דא״ר ירמיה הלכ׳ כר׳ יהודה בערב הפסח דמשמע דפליג נמי רבי יוסי בערב הפסח להפסקה הוא דפליג דאם התחיל לאכול אף בערב הפסח אינו מפסיק אבל להתחיל מודה ר׳ יוסי לאסור ומתניתין בהתחלה וכרבי יוסי איצטריך דקמשמע לן דמודה רבי יוסי בערב הפסח דאין מתחילין: דתניא. דבהפסקה נמי פליגי: אין הלכה כרבי יהודה. דאמר מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: ולא כרבי יוסי. דאמר אין מפסיקין כלל: אלא פורס מפה. על השולחן ומקדש היום וחוזר ואוכל:

כך

רשב״ם

דילמא משבשתא היא. דה״ל למיתני מט׳ שעות ומחצה ולמעלה א״נ מן המנחה ולמעלה כדתניא בההיא קמייתא: **אמר מרימר.** לאו משבשתא היא: **אלא קשיא.** הך ברייתא בתרייתא דקתני [ג] מט׳ ולמעלה אלמא סמוך למנחה נמי קאסר רבי יהודה בערבי שבתות וי״ט וליכא לאוקומי השתא מתניתין כרבי יהודה דמאי שנא ערבי פסחים דנקט בהו סמוך למנחה טפי משבתות וי״ט: **אלא מחוורתא כרב הונא.** דלרבי יוסי איצטריך ומן המנחה דקתני הך ברייתא סמוך למנחה קאמר: **מכלל דפליג רבי יוסי בתרוייהו.** אפי׳ בערב הפסח והיכי מוקי למתני׳ כר׳ יוסי: **מכלל דפליגי להפסקה.** הא דא״ר ירמיה הלכה כרבי יהודה בערב הפסח דמשמע דפליג נמי רבי יוסי בע״פ להפסקה הוא דפליג דאי התחיל לאכול אף בע״פ אינו מפסיק אבל להתחיל מודי ר׳ יוסי לאסור ומתני׳ בהתחלה ולר׳ יוסי איצטריך דקמ״ל דמודי ר׳ יוסי בערב הפסח דאין מתחילין: **דתניא.** דבהפסקה נמי פליגי: **מפסיקין לשבתות.** אם התחיל סעודתו בהיתר קודם המנחה והיה אוכל והולך עד שתחשך (א)אפי׳ לר׳ יהודה מפסיק סעודתו מיד כשיחשיך ומקדש היום: **וקדש עליהן.** שהחשיך: ה״ג בתוספתא דברכות **אמר לו רבן גמליאל לר׳ יוסי ברבי רצונך שנפסיק וניחוש לדברי יהודה חבירנו אמר לו בכל יום אתה מחבב דבריי לפני יהודה ועכשיו אתה מחבב דברי יהודה בפני הגם לכבוש את המלכה עמי בבית אמר לו א״כ לא נפסיק שמא יראו כו׳: ברבי.** כך קראו רשב״ג לר׳ יוסי בר חלפתא כלומר גדול הדור: **הגם לכבוש.** כלומ׳ בפני אתה מבייישני: **אמר לו רשב״ג א״כ לא נפסיק כו׳.** שמעינן מהכא דבערבי פסחים אסור לאכול מסוף ט׳ שעות ולמעלה כסתם מתני׳ אבל בערבי שבתות וי״ט מותר לאכול מן המנחה ולמעלה דהא סתם לן תנא דמתני׳ כרבי יוסי מדנקט ערבי פסחים מכלל דבשאר י״ט שרי וקי״ל נמי (עירובין ד׳ מו:) הלכה כר׳ יוסי מחבירו דר׳ יוסי אפי׳ להתחיל ולאכול אחר ט׳ שרי בהדיא לקמן [ע״ב] בשמעתין דאמר אלא הא דתניא ושוין שמתחילין אימת אי בע״ש הא פליג ר׳ יהודה ומיהו לענין הפסקה אין הלכה כר׳ יוסי בערבי פסחים אלא כר׳ יהודה שאם התחיל לאכול קודם ט׳ וממשך אכילתו עד שחשיכה צריך לעקור את השולחן מיד כשיחשיך ולהחזירו לשם פסח ובשבתות ובי״ט לא יפסיק אלא פורס מפה ומקדש ואח״כ גומר סעודתו: **לא כר׳ יהודה.** דאמר מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: **ולא כר׳ יוסי.** דאמר א״צ להפסיק כלל אלא יגמור סעודתו אפי׳ משחשיכה ויברכו בהמ״ז ואח״כ מביא לו כוס שני לקידוש היום כדתניא לקמן בשמעתין אלא פורס מפה על המאכל כדין כל שבתות השנה שהביאו לחם על השולחן קודם קידוש כדתני׳ לקמן) א״נ משום סילוק פתורא ואח״כ אומר קידוש היום על הכוס וחוזר ואוכל וגומר סעודתו. ונראה בעיני דס״ל לשמואל דהלכה כרבי יוסי כדקתני בברייתא שקבעו הלכה כמותו אלא שבא להחמיר על עצמו קצת שלא יגמור סעודתו ויקדש אח״כ אלא יקדש תחלה ואח״כ יגמור סעודתו דאלת״ה שמואל דאמ׳ כמאן דהא ברית׳ דקתני פורס מפה ומקדש לא קאי אהפסקת אכיל׳ כלל אלא בבא לקדש עתה ולאכול בשבת לכתחלה מיירי:

כך

דילמא משבשתא היא. וברייתא קמייתא דקתני מן המנחה ולמעלה היא עיקר משום דלדידיה אתיא מתני׳ ככולי עלמא:

ה״ג והאמר ר׳ ירמיה **א״ר** יוחנן **ואיתימא** רבי **אבהו א״ר** יוסי בר ר׳ חנינא. ולא גרס רבי יוחנן א״ר אבהו דרבי אבהו תלמידיה דר׳ יוחנן הוה:

מכלל דפליגי בהפסקה בדתניא. לא גרס דתניא דהא בברייתא לא פליגי בהפסקה דפסח אלא כדתניא גרס ומייתי כי היכי דפליגי בהפסקה דשבת הכי קים ליה דפליגי נמי בהפסקה דפסח ומורי רבינו יחיאל אמר דגרס דתניא *ודייק מדקאמר ר׳ יוסי אין מפסיקין והיינו אפילו בערב הפסח דאין מתחילין דבע״ש שרי רבי יוסי אפי׳ להתחיל עוד נראה דאמר לקמן (ד׳ קה.) בני חבורה שהיו מסובין וקדש כו׳ וקתני פלוגתא דר׳ יהודה ורבי יוסי והתם סתמא קתני וקידש בין שבת בין פסח:

מפסיקין לשבתות. פי׳ בעקירת שולחן כדמוכח בסמוך והיינו שמברך ברכת המזון כדתניא לקמן (שם:) דאסון אומר עליו ברכת המזון והיו רגילין לסלק השולחן לפני ברכת המזון כדאמר בפרק [אלו מברכין] (ברכות דף מב.) סילק אסור מלאכול ולכך קאמר בסמוך דבעי לר׳ יהודה עקירת שולחן ולספרים דגרסי לקמן דאסון אומר עליו קידוש היום ושני ברכת המזון היו עוקרין את השולחן לפני קידוש כדי להפסיק אלא שהקידוש עושה קודם לפי שאסור לשתות כוס של ברכת המזון בלא קידוש דע״כ עקירת שולחן אינו בין קידוש לברכת המזון מדקאמר פורס מפה ומקדש ופריסת המפה היא במקום עקירת שולחן לרבי יהודה: **רבי** יוסי אומר אין מפסיקין. וגומר כל הסעודה ומברך ברכת המזון ואח״כ מקדש כדמוכח בברייתא דלקמן (דף קה.) משמע דאין צריך לעשות סעודה לשם שבת דאי צריך מה לו להמתין יפסיק מיד וא״ת ואין יעשו קידוש בלא סעודה הלא אין קידוש אלא במקום סעודה וי״ל דחשיב קידוש במקום סעודה כיון שמיד אחר הסעודה עושה קידוש ואותה סעודה עולה לו לסעודת שבת כדמוכח בתוספתא דקתני במילתיה דרבי יוסי ומזכיר של שבת בברכת המזון ומיהו קשה לר׳ יוסי אין יעשו ד׳ כוסות כיון שלא יקדשו אלא אחר ברכת המזון ולא יעשו סעודה אחרת וי״ל דיעשו ד׳ כוסות שלא כסדר הרגילין לעשות כוס ברכת המזון תחלה ואחריו כוס של קידוש וירקות ואחריו כוס שלישי למה נשתנה ואחריו מרור ועל כוס רביעי הלל: **אין** מפסיקין. בהתחילו בהיתר איירי דבהתחילו באיסור מודה ר׳ יוסי דמפסיקין ולרבי יהודה נמי דמפסיקין היינו כשכבר קידש היום כדמוכח בעובדא דמייתי דקתני וקידש עליהן היום אבל הגיע שעת מנחה אין מפסיקין והלכה כרבי יוסי ובערבי שבתות וי״ט אפי׳ להתחיל שרי כר׳ יוסי דלרבי יהודה ור׳ יוסי הלכה כר׳ יוסי כדמוכח בעירובין (דף מו:) ובערבי פסחים אסור להתחיל ואם התחיל אפי׳ בהיתר מפסיקין בברכת המזון דהכא פסקינן כר׳ יהודה ומורי רבינו יחיאל אומר מדפסיק כר׳ יוסי בהפסקה בההוא עובדא מכלל דלכתחלה לא קי״ל כוותיה ועוד כתב בה״ג דבע״ש אין להתחיל לאכול מן המנחה ולמעלה דאפי׳ ר׳ יוסי לא קאמר אלא דלא יפסיק אבל לאתחולי לא ועל כ״ה ה״פ דלא קי״ל כרבי יוסי אלא להפסקה אבל לא להתחיל: **שהיו** מסובין והתחילו בהיתר שהרי רבי יהודה היה שם. ה״ג בתוספתא אמר לו א״כ לא נפסיק וה״פ א״כ כיון שמחית לא נפסיק שמא יראו התלמידים: **אלא** פורס מפה ומקדש. פי׳ רשב״ם דלית ליה לשמואל דהלכה כר׳ יוסי אלא שבא להחמיר על דבריו שלא לגמור סעודה קודם קידוש דאי לא תימא הכי שמואל דאמר כמאן דברייתא דקתני פורס מפה ומקדש לא איירי בהפסקת אכילה אלא בבא להתחיל לאכול ובחנם דחק דשמואל סבר כחכמים דהכי איתא בירושלמי רב יהודה בשם שמואל זו דברי ר׳ יהודה ור׳ יוסי אבל חכמים אומרים פורס מפה ומקדש וצריך לדקדק כמאן הלכה דאע״ג דאמר ר׳ יוחנן לעיל הלכה כר׳ יוסי וכמי שהוליכוהו (שם ד׳ מז:) משמע דהלכה כר׳ יוחנן לגבי שמואל איכא חד לישנא דלא א״ר יוחנן ורב נמי סבר לקמן (ד׳ קה.) כשמואל וקאמר שבת קבעה נפשה ואע״ג דבשל סופרים הלך אחר המיקל היינו דוקא בשוין כדאמר בפ״ק דמסכת ע״ג (ד׳ ז.):

כך

עין משפט נר מצוה

ו א מיי׳ פכ״ט מהלכות שבת הלכה יג סמג עשין כט טוש״ע או״ח סימן רעא סעיף ד:

מסורת הש״ס

א) [שבת קי: וש״נ], ב) [תוספתא דברכות רפ״ה], ג) [לעיל לט:], ד) [ע״ב].

תורה אור השלם

ו. וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל בֵּית מִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהָמָן נֹפֵל עַל הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ: אסתר ז ח

הגהות הב״ח

(א) רשב״ם ד״ה מפסיקין וכו׳ עד שתחשך לר׳ יהודה כצ״ל ותיבת אפילו נמחק:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה מכלל. ודייק מדאמרינן אין מפסיקין וכו׳ דבע״ש שרי ר״י אפ׳ להתחיל. קשה לי הא ר״י אמר דאין מפסיקין אפי׳ אמר שתחשך להתחיל אסור קודם קידוש דמ״מ אין מפסיקין וצ״ע:

רבינו חננאל

ושקלינן וטרינן ואוקמה רב הונא למתני׳ כרבי יוסי. ובערב הפסח משום חיובא דמצה אסיר למיכל מן המנחה ולמעלה, ומודה ליה לרבי יהודה בערב הפסח. והא דאמר ר׳ יוחנן הלכה כרבי יהודה בערב הפסח והלכה כרבי יוסי בערבי שבתות ובערבי ימים טובים. אוקימנה להפסקה, דתניא מפסיקין לשבת, ועוקרין את השלחן ומקדשין ומברכין ברכת המזון. דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר אין מפסיקין, אלא גומרין סעודתן ומברכין ברכת המזון ואחר כך מקדשין. ומעשה ברבן גמליאל ור׳ יוסי ור׳ יהודה שהיו מסובין בעכו וכו׳ עד לא זזו משם עד שקבעו הלכה כרבי יוסי. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי יוסי אלא פורס מפה ומקדש.